

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"İtiraz edenin eyleminin sabit olması halinde itiraza konu olan kuralın itiraz eden hakkında uygulanması mutlaktır. Çünkü 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 8. maddesi "İstatistiksi birimler kendilerinden istenen veri veya bilgileri başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür" ve 54/2 fıkrasına göre Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından program kapsamında istenen bilgilerin geçerli bir mazeret olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veren veya hatalı verenler bir defaya mahsus olmak üzere uyarılarak 7 gün içinde bilgileri vermeleri istenir, uyarılara rağmen belirlenen şekil ve sürede bilgileri vermeyen eksiklikleri gidermeyen ve hatalı veren gerçek veya özel tüzel kişilerin organ ve temsilcileri hakkında fiilin; 54/2-b bendi (a) bendi dışında kalan istatistik birimlerde yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda 1000 YTL hükmünün uygulanacağı amir belirtilmiştir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Başlangıç hükümleri ve 2. ve 5. maddelerinde Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Hukuk devleti olup kimsenin hukuk devleti dışına çıkamayacağı, devletin amaç ve görevlerinin kişilerin ve toplumun refahı, huzur ve mutluluğunu sağlamak ve insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak olduğu, Anayasa'nın 10. maddesinde herkes din, ırk, renk, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağını, 11. maddeye göre Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organları ile tüm idari makamları bağlayan tüm temel kuralların olduğu ve kanunun Anayasa'ya aykırı olamayacağını, 12. maddesinde herkesin kişiliğine bağlı dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez, temel hak ve hürriyetlere sahip olduğunu, temel hak ve hürriyetlerinin kişinin topluma ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını ihtiva ettiğini, 13. maddesinin temel hak ve hürriyetlerinin özlerine dokunulmaksızın Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği ve bu sınırlamanın Anayasa'nın sözüne, ruhuna, demokratik toplum düzenine ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağını, 17. maddesinde herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu, 19. maddesinde ise kişi hürriyeti ve güvenliğini düzenlediği herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğunu, 20. maddesinin herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı göstermesinin isteme hakkına sahip olduğunu, 25. maddesinde ise herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu, her ne sebep ve amaçla olursa olsun herkes düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağını emreden amir hükümlerdir.

Özel olarak belirtilen amir kurallar gereğince temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanması ancak kanunla tayin edileceği ve bu sınırların demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamayacağı ve her ne sebeple ve amaçla olursa olsun kimseye düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacağı dikkate alındığında 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 8. maddesindeki istatistiksi birimler kendilerinden istenen veri veya bilgileri başkanlığın belirleyeceği şekil ve süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür, hükmünü belirleyen Anayasa hükümlerine aykırılık teşkil ettiği, itiraz eden özel tüzel kişi temsilcisine her ne sebeple ve amaçla olursa olsun düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorladığı, düşünce ve kanaatini belirtilmediğinden dolayı suçlanarak hakkında idari yaptırım kararı tanzim edildiği, oysa ki düşüncayı açıklama ve kanaat hürriyetine sahip olmanın özel

Esas Sayısı : 2006/167

Karar Sayısı : 2008/86

hukuk tüzel kişilerin yetkili temsilcilerinden sahip oldukları bunlarında düşünce kanaatlerini açıklamaya zorlanamayacakları ve bundan dolayı da cezai bir müeyyide ya da idari bir yaptırımla karşı karşıya kalınmasının hukuk devleti ilkesi ile ve temel hak ve hürriyetlere aykırılık teşkil edeceği, devletin bir kurumunun yapacağı bir konuda istatistiksel veri veya bilgileri ücret karşılığında aynı durumda olan başka kişilerden ya da özel hukuk tüzel kişilerin yetkili organlarından isteyebilmesinin hukuk devleti ilkesinde geçerli olacağı, zorla kişi ya da özel hukuk tüzel kişiliğinin yetkili temsilci ve organlarından veri veya bilgi istemenin devletin temel amaçları ve görevleri, temel hak ve hürriyetleri niteliği, düşünce kanaat hürriyeti, özel hayatın gizliliği ve korunması ve Hukuk Devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır ve yine 5429 sayılı Yasa'nın 8. maddesine muhalefet nedeni ile ilgili kişi ya da kurumların yetkili organ ve temsilcilerinden idari para cezası verilmesi de yine hukuk devleti ilkesi, temel hak ve hürriyetlerin korunması, kişi güvenliği ve hürriyeti, düşünce kanaat hürriyeti ilkeleri ile de bağdaşmamaktadır.

Devletin temel amaç ve görevleri, Anayasa'da yer alan eşitlik ilkesi, temel hak ve hürriyetleri niteliği, kişi hürriyeti ve güvenliği özel hayatın gizliliği, düşünce ve kanaat hürriyetine ilişkin düzenlemelere aykırı olan söz konusu hükümlerin belirtilen ve Yüksek Mahkeme'ce re'sen nazara alınacak diğer gerekçelerle itiraza konu 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 8. maddesi ile 5429 sayılı Kanun'un 54. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinin Anayasa'ya aykırı olmasının nedenleri ile Anayasa'nın 152. maddesi gereğince Yüksek Anayasa Mahkemesi'nce re'sen iptaline karar verilmesi itiraz ve arz olunur.""